

**57 § Lausunto vesienhoidon keskeisistä kysymyksistä ja työohjelmasta Vuoksen
vesienhoitoalueella 2028 – 2033**

Ylä-Savon ympäristölautakunta 30.5.2024 § 57

Ympäristöjohtajan päätösehdotus

Vuoksen vesienhoitosuunnitelman 2028 - 2033 valmistelussa on tunnistettu hyvin Ylä-Savon keskeisimpien vesistöreittien - Iisalmen reitin ja Nilsin reitin merkittävimmät ongelmakohdat. Iisalmen reitillä pääpaino tulee edelleen olla vesien rehevöitymisen hidastamisessa ja rehevöitymisestä aiheutuvien haittojen poistamisessa. Nilsin reitillä tavoitteena tulee olla erityisesti vaelluskalojen nousuesteiden poistaminen ja elinympäristöjen parantaminen.

Kaivosmineraalien etsintä on aktiivista Ylä-Savossa ja mahdollisten kaivosten vesistövaikutuksiin tulee varautua. Nilsin reittiä rasittavat entisen Talvivaaran , nykyisen Terrafame Oy:n kaivoksen jätevedet, joskin kuormitus on vähentynyt, kun pääosa jätevesistä johdetaan nykyisin purkuputkella Oulujoen vesistön suuntaan. Nilsin reitin varrella on kuitenkin potentiaalisia kaivosalueita Rautavaaralla, Lapinlahdella ja Kuopiossa, jotka tulevaisuudessa voivat olla merkittäviä vesistöjen pilaajia. Kaivostoiminta voi pilata myös pohjavesiä, minkä vuoksi kaivoksia ei tulisi perustaa tärkeiden pohjavesialueiden läheisyyteen.

Energiantuotanto, -varastointi ja -kulutus ovat murrosvaiheessa, kun siirrytään yhä enemmän fossiilisten polttoaineiden käytöstä tuuli- ja aurinkoenergiaan ja tulevaisuudessa myös vetyenergiaan. Energiantuotannosta sekä akkukemikaalien ja akkujen tuotannosta syntyy vesistövaikutuksia. Tuulivoima-alueet tarvitsevat laajan tieverkoston, jonka rakentamisen yhteydessä aiheutetaan häiriöitä pienvesistöille, jotka voivat olla kalojen nousuväyliä tai muutoin arvokkaita elinympäristöjä. Tuulivoima-alueiden rakentamisesta aiheutuu kiintoaine- ja ravinnepäästöjä vesistöihin. Pinta-alaltaan satoja hehtaareja olevat aurinkopaneelikentät voivat vaatia muutoksia vesien johtamiseen sijaintialueellaan. Vedyn ottaminen elektrolyysin avulla vedestä kuluttaa vettä ja akkutehtaista aiheutuu kemikaalipäästöjä vesistöön. Tuuli- ja aurinkoenergiahankkeita on tällä hetkellä paljon vireillä ja ainakin osa niistä toteutuu Vuoksen vesienhoitoalueella tulevilla suunnittelukaudella, mikä tulisi ottaa ennakoivasti huomioon vesienhoidossa.

Ilmastonmuutoksen mukanaan tuomalla kasvavalla valunnalla ja mm. talviaikaisen valunnan lisääntymisellä on ratkaiseva merkitys hajakuormituksen vesistövaikutuksiin. Vesienhoidon toimenpiteiden suunnittelun ja

kohdentamisen kannalta on tärkeää edelleen selvittää ilmastonmuutoksen vaikutuksia vesistöjen tilan heikkenemiseen ja arvioida nykyisten vesiensuojelutoimenpiteiden riittävyyttä.

Vesien tummumiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota - mistä tummuminen aiheutuu ja millaisilla toimenpiteillä tummumista voidaan ehkäistä.

Ylä-Savon ympäristölautakunta pitää tärkeänä, että erinomaisessa ja hyvässä ekologisessa tilassa olevien vesistöjen tila ei heikkene.

Vesienhoidon toimenpiteiden ja toimeenpanon tehostaminen on mahdollista vain, jos toimenpiteiden toteuttamiseen varataan riittävästi resursseja ja rahoitusta. Valtakunnantason ja ulkopuolisen rahoituksen saanti toimenpiteiden kehittämiseen ja toteuttamiseen on entistä tärkeämpää. Kuntien mahdollisuudet edistää toimenpiteiden toteutusta ovat edelleen heikkenemässä kuntien taloudellisten tilanteiden seurauksena. Vesiensuojeluun suunnatut resurssit ja rahoitus kunnissa voivat pienentyä nykyiseen verrattuna.

Vesienhoidon tavoitteiden saavuttamisen ja tehostamisen kannalta yhteistyön jatkuminen eri toimijoiden kanssa on tärkeää. Eri alojen asiantuntijuus on hyödynnettävä vesienhoidon suunnittelussa ja toteutuksessa. Vuoksen vesistöalueella on saatu hyviä kokemuksia Pohjois-Savon ELY-keskuksen ja Savo-Karjalan Vesiensuojeluyhdistyksen sekä kuntien välisestä yhteistyöstä, jonka toivotaan vakiintuvan osaksi vesienhoitotyötä.

Vesienhoidon työohjelmaan ja ympäristövaikutusten arviointiin ei ole huomautettavaa.

Päätös

Hyväksyttiin.

Merkittiin pöytäkirjaan, että toimialajohtaja Kari Nissinen poistui kokouksesta tämän pykälän käsittelyn jälkeen klo 13.10.

Valmistelu

Ympäristöjohtaja Martti Veteli, p. 040 027 1193 ja ympäristönsuojelutarkastaja Tiina Hujanen, p. 040 017 3345

Etelä-Savon ELY-keskus pyytää lausuntoa vesienhoidon keskeisistä kysymyksistä ja työohjelmasta Vuoksen vesienhoitoalueella 2028 - 2033.

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Vesienhoitosuunnitelmien 2028 - 2033 valmistelun kuuleminen tapahtuu ajalla 15.12.2023 - 17.6.2024.

Tausta

Vesienhoidon suunnittelua ohjaavat Suomessa laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) sekä valtioneuvoston asetus vesienhoidon järjestämisestä (1040/2006). Vesienhoidon suunnittelu tapahtuu vesienhoitoalueilla, jotka on määritelty vesistöaluejakoon perustuen valtioneuvoston asetuksella vesienhoitoalueista (1303/2004).

Vesienhoitoalueille laaditaan vesienhoitosuunnitelmat, joissa esitetään vesienhoidon yleislinjaukset sekä määritellään tavoitteet ja toimenpiteet vesienhoitoalueella tehtävälle vesienhoitotyölle. Suunnitelma laaditaan kuudeksi vuodeksi kerrallaan. Vesienhoitosuunnitelmat vuoteen 2027 on hyväksytty valtioneuvostossa v. 2021. Nyt ne tarkistetaan koskemaan vuosia 2028-2033. Valmistelua varten on laadittu vesienhoitoaluekohtaiset asiakirjat, joissa käsitellään neljännen suunnittelukierroksen keskeisiä kysymyksiä, suunnittelun työohjelmaa ja aikataulua sekä ympäristövaikutusten arvioinnin aloittamista ja toteuttamista.

Tavoitteet

Vesienhoidon tavoitteena on estää jokien, järvien ja rannikkovesien sekä pohjavesien tilan heikkeneminen sekä pyrkiä kaikkien vesien vähintään hyvään tilaan. Suunnittelu etenee kuuden vuoden jaksoissa. Nyt käynnistyneen suunnittelukierroksen aikana tarkistetaan vesienhoitoaluekohtaiset vesienhoitosuunnitelmat ja toimenpideohjelmat vuosille 2028-2033 laajassa yhteistyössä ja eri tahoja kuullen.

Kuulemisessa pyydetään palautetta suunnittelun työohjelmasta ja aikataulusta sekä vesienhoidon keskeisistä kysymyksistä. Lisäksi kerrotaan SOVA-lain mukaisen ympäristöselostuksen valmistelusta. Saatua palaute hyödynnetään toimenpideohjelmien ja vesienhoitosuunnitelmien valmistelussa. Vesienhoitosuunnitelmat tulevat ehdotuksina kuultaviksi vuonna 2026.

Keskeiset kysymykset on jaettu kolmeen pääteemaan:

- Toimenpiteiden toteutuksen tehostaminen
- Valuma-aluelähtöinen vesien- ja kuormituksen hallinta muuttuvassa ilmastossa
- Vesielinympäristöjen kunnostaminen ja pohjavesien puhdistaminen

Ylä-Savon ympäristölautakunnan alueen kunnat kuuluvat pääosin Vuoksen ja Kymijoen - Suomenlahden vesienhoitoalueeseen sekä pieni alue Kiuruveden kaupungista Oulujoen - Iijoen vesienhoitoalueeseen.

Muutoksenhaku

1A. Päätöksestä ei saa tehdä valitusta tai oikaisuvaatimusta, koska päätös koskee valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalaki 136 §.

Otto-oikeus

Ei otto-oikeutta.

Toimenpiteet, otteet

Etelä-Savon ELY -keskus